

60-dars. RO'YXATLAR BILAN ISHLASH

CSS stillar bilan ishlash tilida ham HTML-gipermatn tiliga o'xshab ro'yxatlar tushunchasi mavjud. Ro'yxatlarni CSS xususiyatlarini ishlatmasdan HTML-gipermatn tilida ham hosil qilish mumkin, lekin natija CSSdagidek chiroyli chiqmaydi. Ro'yxat xususiyatlari universal bo'lib, tartiblangan va tartiblanmagan ro'yxatlar uchun ishlatiladi.

TARTIBLANGAN VA TARTIBLANMAGAN RO'YXAT

list-style-type xususiyati marker shakli yoki uslubini boshqarish imkonini beradi. Markerlar raqam, harf, kvadrat, doira, aylana kabi ko'rinishlarda bo'lishi va `<ol>`, `<ul>`, `<li>` elementlariga tegishli qoidalarda qo'llanilishi mumkin.

Tartiblanmagan ro'yxatlar `<ul>` elementi yordamida hosil qilinadi va quyidagi qiymatlarni olishi mumkin:

- none – ro'yxatni markersiz qilish;
- disc – marker sifatida bo'yalgan doira;
- circle – marker sifatida bo'yalmagan aylana;
- square – marker sifatida bo'yalgan kvadrat.

Tartiblangan ro'yxatlar `<ol>` elementi yordamida hosil qilinadi va quyidagi qiymatlarni olishi mumkin:

- decimal – 1, 2, 3, ... – marker sifatida oddiy arab raqamlari;
- decimal-leading-zero – 01, 02, 03,... – marker sifatida oddiy arab raqamlari 0 bilan;
- lower-roman – i, ii, iii, ... – marker sifatida kichik rim raqamlari;
- upper-roman – I, II, III, ... – marker sifatida katta rim raqamlari.
- lower-alpha – a, b, s, ... – marker sifatida kichik lotin harflari;
- upper-alpha – A, B, C, – marker sifatida katta lotin harflari;

<pre><h1>Kutubxona</h1> Badiiy adabiyotlar Audioresurslar Tavsiya etilgan adabiyotlar </pre>	HTML	NATIJA Kutubxona Badiiy adabiyotlar Audioresurslar Tavsiya etilgan adabiyotlar
<pre>ul { list-style-type: disc; width:300px;}</pre>	CSS	

Rasmi ro'yxat

List-style-image xususiyatidan foydalanib, marker sifatida rasm o'rnatish mumkin. Qiymat url atributi bilan boshlanadi va undan keyin qavslar keladi. Qavslar ichida rasm manzili ko'rsatiladi. Bu xususiyat ul va li elementlarga tegishli qoidalarda ishlatilishi mumkin.

Ushbu kodda rasm manzilini ko'rsatish uchun style.css fayli CSS papka ichida bo'lganligi sababli, avval tashqariga chiqiladi (../), so'ngra "images" papkasiga kiriladi (images/) va rasm nomi yoziladi (../images/rasm.png).

<pre><h1>Kutubxona</h1> Badiiy adabiyotlar Audioresurslar Tavsiya etilgan adabiyotlar </pre>	HTML	NATIJA Kutubxona Badiiy adabiyotlar Audioresurslar Tavsiya etilgan adabiyotlar
<pre>ul { list-style-image: url('../images/book.png');}</pre>	CSS	

MARKERNING JOYLASHUVINI TEKISLASH

list-style-position xususiyati markerning blok ichi yoki tashqarisida joylashuvini belgilaydi.

Qiymatlari:

—outside – marker matn blokining chap tomonida joylashadi (standart qiymat);

—inside – marker matn bloki ichida joylashadi.

Ko'rsatilgan misolda ro'yxatning kengligi 300 piksel bilan cheklangan. Bu esa matnni keyingi satrga o'tishini ta'minlaydi, list-style-position xususiyati esa matnni keyingi qatorda qanday joylashishini belgilaydi.

TAYANCH TUSHUNCHALAR

Blok – ma'lum bir chegaraga ega va tarkibida kontentni saqlaydigan veb-sahifadagi joy. Bloklar <div>, <h1>...<h6>, <p>, , va boshqa elementlar yordamida hosil qilinadi.

<pre><h1>Kutubxona</h1> Badiiy adabiyotlar – o'zbek va jahon adabiyotining eng sara asarlari Audioresurslar – tinglash uchun audioadabiyotlar Respublika bolalar kutubxonasi tavsiya etgan adabiyotlar </pre>	HTML	
<pre>ul { list-style-position: outside; width:300px;}</pre>	CSS	<pre>ul { list-style-position: inside; width:300px;}</pre>
NATIJA Kutubxona • Badiiy adabiyotlar - o'zbek va jahon adabiyotining eng sara asarlari • Audioresurslar - tinglash uchun audioadabiyotlar • Respublika bolalar kutubxonasi tavsiya etgan adabiyotlar		NATIJA Kutubxona • Badiiy adabiyotlar - o'zbek va jahon adabiyotining eng sara asarlari • Audioresurslar - tinglash uchun audioadabiyotlar • Respublika bolalar kutubxonasi tavsiya etgan adabiyotlar

RO'YXATNING QISQA USULDA BERILISHI

Boshqa CSS xususiyatlarida bo'lgani kabi ro'yxat stillari uchun stenografiya (qisqa usulda berilishi) vazifasini bajaruvchi xususiyat mavjud. U *list-style* deb nomlanib, markerning stili, rasmi va joylashuv xususiyatlarini istalgan tartibda ifodalash imkonini beradi.

<pre><h1>Kutubxona</h1> Badiiy adabiyotlar — o'zbek va jahon adabiyotining eng sara asarlari Audioresurslar — tinglash uchun audioadabiyotlar Respublika bolalar kutubxonasi tavsiya etadigan adabiyotlar </pre>	NATIJAH1Kutubxona Badiiy adabiyotlar - o'zbek va jahon adabiyotining eng sara asarlari Audioresurslar - tinglash uchun audioadabiyotlar Respublika bolalar kutubxonasi tavsiya etadigan adabiyotlar
<pre>ul { list-style: circle url('../images/book.png') outside; width:300px}</pre>	CSS

AMALIY MASHG'ULOT

Topshiriqlar	
1-topshiriq	
1	O'tgan darsda ishlagan "website" nomli papkangizga kiring.
2	list.html nomli HTML-hujjat yarating. Hujjatga kutubxonada mavjud kitob turlari nomlarini yoki hamda teglarini qo'llab yozing.
3	CSS papkada style1.css faylini yarating va nazariy qismda egallagan bilimlaringiz asosida stil yozing.
4	list.html va style1.css fayllarini bog'lang. "website" nomli papkaga kiring. list.html faylini brauzerda ko'ring.
2-topshiriq	
1	Front-End Development Track kursining Intro to CSS moduli 11–15-darslari bilan tanishib chiqing.

MAVZU YUZASIDAN SAVOLLAR

1. Tartiblangan ro'yxat nima?
2. Tartiblanmagan ro'yxat nima?
3. Rasimli ro'yxatlar qanday yaratiladi?
4. Marker joylashuvini qanday o'zgartirish mumkin?

UYGA VAZIFA

Topshiriqlar

1-topshiriq

1	https://www.w3schools.com/css/exercise.asp manziliga kiring.
2	CSS Lists bo'limida berilgan mashqlarni bajaring. Natijani rasmga olib, Word fayliga joylashtiring. Faylni saqlab qo'ying.

2-topshiriq

3	Front-End Development Track kursining Intro to CSS moduli 16–22-darslaridagi topshiriqni bajaring.
---	--

61–62-darslar. BLOKLAR BILAN ISHLASH

Veb-saytlar yaratishda bloklar eng kerakli element hisoblanadi. Saytning barcha brauzerlarda ochilishi, matn va rasmlarni saytning kerakli qismiga joylashtirish bloklar orqali amalga oshiriladi. Har bir blok o'lchamlarga ega bo'lib, ularni height va width xususiyatlari yordamida o'rnatish mumkin:

- height – blokning balandligi;
- width – blokning uzunligi.

Blok o'lchamlari piksel, foiz yoki **em**larda beriladi.

Blok o'lchamlarini pikselda ifodalash aniqlikni oshiradi. Foizlardan foydalanish esa blok tashqarisidagi elementga qarab, uni o'lchami va joylashuvini o'zgartiradi. **em**dan foydalanganda, blokning o'lchami undagi matn hajmiga asoslanadi. Masalan, kengligi 300 piksel, balandligi 200 piksel bo'lgan `<div>` elementi ichiga kengligi va balandligi 80 % ni tashkil etuvchi paragraf joylashtirildi. Bu holda paragrafning kengligi 240 pikselga, balandligi esa 160 pikselga teng bo'ladi.

CSSda blok sifatida `<div>` elementi, shuningdek, sarlavhalar (`<h1>`,...`<h6>`), paragraflar (`p`), ro'yxatlar (`<ul>`, `<li>`), rasmlar (`<img>`), umumiy qilib aytganda, blokli model ko'rinishidagi barcha elementlar ishlatiladi.

Bloklar *blok darajasidagi blok* va *qatorli blok* turlariga bo'linadi.

Blok darajasidagi bloklar brauzerga alohida qatorlarda chiqariladi, boshqa elementlar esa ular atrofiga joylashadi: `<h1>`, `<p>`, `<ul>`, `<li>`

Qatorli bloklar brauzerga yonma-yon bitta qatorda chiqariladi: `<img>`, `<b>`, `<i>`

Blokni boshqa bir blok ichiga ham joylashtirish mumkin.

Har bir blok matn, rasm kabi tashkil etuvchilardan iborat bo'ladi. Blokning bu qismi *kontent* deb yuritiladi. Misol uchun **p** tegi uchun kontent matn hisoblanadi. Agar matn blok ichiga sig'masa, u holda matn davomi blok tashqarisida yozilaveradi.

TAYANCH TUSHUNCHALAR

Blok – ma'lum bir chegaraga ega va tarkibida kontentni saqlaydigan veb-sahifadagi joy. Bloklar `<div>`, `<h1>`...`<h6>`, `<p>`, `<ul>`, `<li>` va boshqa elementlar yordamida hosil qilinadi.